

Nr 347.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder för avhjälpande av brist på underbefäl vid infanteriet; given Stockholms slott den 8 april 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. G. Hammarskjöld.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 8 april 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Hammarskjöld anförde:

Då jag förut denna dag för Eders Kungl. Höghet föredrog förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass och därvid utvecklade frågan om övningstidens längd, framhöll jag, att

Bihang till riksdagens protokoll 1921. I saml. 294 häft. (Nr 347—348).

utbildningen av 1918 och 1919 års klasser vid armén ur skilda synpunkter måste betecknas såsom otillfredsställande. Men jag erinrade tillika, hurusom det gjorts gällande, att detta icke ensamt borde tillskrivas den korta tjänstgöringstiden, utan att det vore beroende även på andra omständigheter, bland andra därpå, att tillgången på befäl och i synnerhet på underbefäl varit otillräcklig. Som även en avsevärt förlängd första tjänstgöring komme att giva otillfredsställande utbildningsresultat, därest nämnda och andra anmärkta förhållanden finge för framtiden fortfa i samma utsträckning som under de senare åren, tillkännagav jag min avsikt vara att framlägga förslag till bestämmelser för beredande av lättnad i den svåra underbefälsbristen, vilket förslag borde underställas riksdagens prövning.

Den utredning, jag för ändamålet nu låtit verkställa, har givit vid handen, att det är i synnerhet vid infanteriet, som särskilda åtgärder för avhjälpande av bristen på underbefäl visa sig erforderliga. Det av riksdagen under senare åren och jämväl för år 1921 lämnade medgivandet, att uppkommande besparingar å de för manskapets avlöningar i vederbörande truppförbands stater uppförda medel må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, användas för anställande vid truppförbandet av övertaliga furirer av andra klassen, har därvid icke gjort tillfyllest. Belysande är, att vakanserna i underbefälsgraderna vid infanteriet belöpte sig den 1 februari 1921 till icke mindre än 1,822 man eller 51,6 % av antalet enligt stat. Totala antalet vakanta volontärnummer vid vapenlaget uppgick samma dag till 3,849 stycken, motsvarande i procenttal uttryckt 61,3 % vakanser.

Frågan gäller närmast att få nämnda underbefälsbehov i möjligaste mån fyllt till tiden för sommarinryckningen för flertalet värnpliktiga av 1920 års klass vid infanteriet (den 28 maj innevarande år, vid Gottlands infanteriregemente delvis den 26 maj). Detta kan tänkas ske genom att anställa män, som redan vid anställningen fylla vissa fordringar i fråga om utbildning, såsom att hava genomgått fullständig soldatutbildning samt helst fullständig, men i allt fall någon befälsutbildning. Sålunda torde härför kunna avses dels vissa värnpliktiga tillhörande klass A (f. d. fast anställda), dels värnpliktiga, vilka genomgått någon av de under åren 1915—1916 anordnade halvtroppchefs-, troppchefs- eller plutonchefskurserna, dels slutligen vissa värnpliktiga av årsklasserna 1915, 1916 och 1917 med företräde för dem, som genomgått utbildning till »underbefäl eller fackmän».

Dessa värnpliktiga böra meddelas en kortare tids förberedande instruktörsutbildning, innan de tagas i anspråk såsom underbefäl eller instruktörer.

Det är givetvis av vikt, att de kontanta avlöningsförmåner, som bjudas vid denna rekrytering för fyllande av befälsbehov, tillmätas så rikligt som för säkerställandet av en god rekrytering erfordras. I betraktande härav synes mig lämpligt, att volontären erhåller, förutom ordinarie avlöningsförmåner enligt innehavande grad jämte dyrtidstillägg, dels en anställningspremie av 200 kronor att utgå i stället för med vanlig anställning förenad lega och premier, dels ock från och med juni månad ett särskilt lönetillägg av 30 kronor i månaden.

Såsom ytterligare avlöningsvillkor synas böra stadgas, att av varje månads avlöningsförmåner skola för volontärens räkning i postsparbanken insättas 30 kronor, som utbekommas vid anställningstidens slut,

att till volontär, som avgår omedelbart efter repetitionsövningens slut (den 6 oktober), skall ovan nämnda särskilda lönetillägg icke utgå för oktober, samt

att för volontär, som kvarstannar i tjänst efter utbildningsårets utgång, skola för tiden därefter gälla vanliga avlöningsbestämmelser.

På Kungl. Maj:t torde få ankomma att utfärda närmare bestämmelser i fråga om åldersgräns och övriga villkor för anställning m. m.

Vidkommande för närvarande gällande bestämmelser om anställningspremier, så vitt de beröras av förevarande förslag, anhåller jag få lämna följande redogörelse.

Lagtima riksdagen år 1918 medgav, att under år 1919 finge från dåvarande avlöningsanslaget utbetalas *anställningspremier till f. d. fast anställt manskap* vid armén, som toge annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, vid vilket vederbörande förut genomgått fullständig soldatutbildning. Bestämmelser om nämnda anställningspremier utfärdades genom kungl. brevet den 31 december 1918, enligt vilket premier för kortare tids anställning än ett år skulle utgå med 8 kronor, om vederbörande förut genomgått fullständig furirsutbildning, och eljest med 6 kronor för månad. Till f. d. fast anställd, som toge förnyad anställning vid truppförband, där vakansantalet uppgått till visst högre procenttal, skulle under viss förutsättning premie utgå med högre belopp, dock vid anställning för kortare tid än ett år med högst 14 kronor för månad.

Jämlikt beslut av 1920 års riksdag skall anställningspremie under år 1921 utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de i nämnda brev angivna grunder. Premierna utgå numera, efter det uppställningen av huvudtiteln anslag blivit ändrad, från anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.

Beträffande *anställningspremier till värnpliktiga* vid armén hava grunder härför förelagts riksdagen i samband med beräkning av anslaget till rekryteringskostnader, titel II. I enlighet härmed utgår dylik premie till värnpliktig, som under pågående tjänstgöring tager fast anställning, varjämte enligt särskilt medgivande av 1920 års riksdag anställningspremie må utbetalas jämväl till sådan under år 1921 anställd värnpliktig, som under utbildningsåret 1919—1920 genomgått fullständig soldatutbildning. Anställningspremie till värnpliktig utgår med olika belopp vid olika truppförband, vid anställning för kortare tid än ett år dock med högst 12 kronor för månad.

Då sålunda enligt riksdagens beslut anställningspremier till f. d. fast anställt manskap skola utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de i omförmälda brevet den 31 december 1918 angivna grunder, men den av mig föreslagna anställningspremien å 200 kronor för allenast omkring fem månaders anställning lärers få anses innebära en väsentlig avvikelse från nämnda grunder, torde riksdagens medgivande för genomförande av förslaget i denna del böra inhämtas. Och då vidare, på sätt förut nämnts, grunderna för anställningspremier till värnpliktiga underställts riksdagen, lärers, i den mån det föreliggande förslaget avser beredande av anställningspremie åt värnpliktiga av äldre årsklasser eller utbetalning av dylik premie med högre belopp än enligt sistnämnda grunder, riksdagens medgivande därtill böra inhämtas.

Riksdagens medgivande erfordras likaledes för genomförandet av förslaget, att de anställda skola, utöver avlöning enligt stat, komma i åtnjutande av särskilt lönetillägg.

Arméförvaltningens civila departement, som den 17 mars 1921 avgivit utlåtande i ämnet, har ansett, att kostnaderna för de ifrågasatta anställningspremierna böra utgå, beträffande f. d. fast anställt manskap från anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. och beträffande värnpliktiga från anslaget till rekryteringskostnader, samt att från förstnämnda anslag jämväl kunna bestridas kostnaderna för det särskilda lönetillägget.

Jag får alltså hemställa, det tacktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att till f. d. fast anställd eller värnpliktig, som enligt de närmare bestämmelser, Konungen i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan anförts äger utfärda, innevarande år vinner annan fast anställning vid infanteriet än som musikvolontär, må utbetalas *dels*, i stället för lega

och anställnings- eller rekapitulationspremie enligt nu gällande föreskrifter, anställningspremie å 200 kronor *dels ock* under högst fem månader särskilt lönetillägg å 30 kronor i månaden, samt

att härav föranledda kostnader skola bestridas, för anställningspremier till f. d. fast anställda och för lönetillägg från förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. samt för anställningspremier till värnpliktiga från reservationsanslaget till rekryteringskostnader.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Tor Ericsson Ärje.